

Podręcznik dla beneficjentów

Oś 4 LEADER PROW 2007-2013

Działania:

Tworzenie i Rozwój Mikroprzedsiębiorstw
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
Odnowa i Rozwój Wsi
Małe Projekty

Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich Europa inwestująca w obszary wiejskie
Materiał opracowany przez Stowarzyszenie Rozwoju Spisza i Okolicy w Łąpszach Niżnych
Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” Programu
Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
Instytucja Zarządzająca PROW 2007-2013 – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Słowo wstępu

Program Leader realizowany w Europie od 1991 roku, a w Polsce od 2004 roku jest częścią Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, określoną jako tzw. Oś 4 – Leader w tym Programie. PROW jest jednym z kilku tzw. programów operacyjnych, które określają sposób wykorzystania środków unijnych w Polsce i dotyczy rozwoju obszarów wiejskich i małych miast. Ich mieszkańcy mogą korzystać także z innych programów operacyjnych.

Środki w PROW podzielone są na tzw. Osie, a te z kolei na tzw. Działania. Z punktu widzenia Programu Leader ważne są Działania Osi 4, ale także Osi 3 PROW 2007-2013:

- a) Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej;
- b) Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw;
- c) Odnowa i rozwój wsi.

O większość środków z PROW, podobnie jak w innych programach operacyjnych, należy zabiegać, składając projekty, w odpowiednich instytucjach wdrożeniowych. Warunki ubiegania się o środki określone są w ministerstwach i w Urzędach Marszałkowskich (w instytucjach wdrożeniowych).

W Programie Leader jest inaczej. Społeczność wiejska danego obszaru, określonego przez nią dobrowolnie, powołuje organizację – Lokalną Grupę Działania (LGD). LGD opracowuje Lokalną Strategię Rozwoju - LSR. W tej Strategii LGD zawiera, jakie rodzaje projektów preferuje dla jej realizacji oraz określa sposób oceny projektów. Później po zatwierdzeniu LSR przez Urząd Marszałkowski, zbiera projekty od Beneficjentów, dokonuje oceny ich zgodności ze Strategią, wybiera projekty do dofinansowania, ustala listy projektów wg określonych przez siebie kryteriów oceny i przekazuje listy do odpowiednich instytucji wdrożeniowych. Tam projekty poddawane są ocenie formalnej a następnie zawierane są umowy z Beneficjentami (po uzupełnieniu brakujących dokumentów itp.).

Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju

Stowarzyszenie Rozwoju Spisza i Okolicy działające od grudnia 2005 roku jako Lokalna Grupa Działania skupia mieszkańców z terenu Gmin: Łąpsze Niżne, Nowy Targ, Bukowina Tatrzańska. Stowarzyszenie ma opracowaną Strategię Rozwoju i w 2009 roku podpisało umowę o warunkach i sposobie realizacji lokalnej strategii rozwoju. Realizacja LSR odbywać się będzie poprzez projekty (operacje) przygotowywane i realizowane przez różnych Beneficjentów składających wnioski za pośrednictwem LGD. Wnioski złożone w LGD poza wymogami formalnymi weryfikowanymi przez Urząd Marszałkowski muszą być także zgodne z celami nakreślonymi w Lokalnej Strategii Rozwoju oraz z lokalnymi kryteriami ustalonymi przez członków LGD.

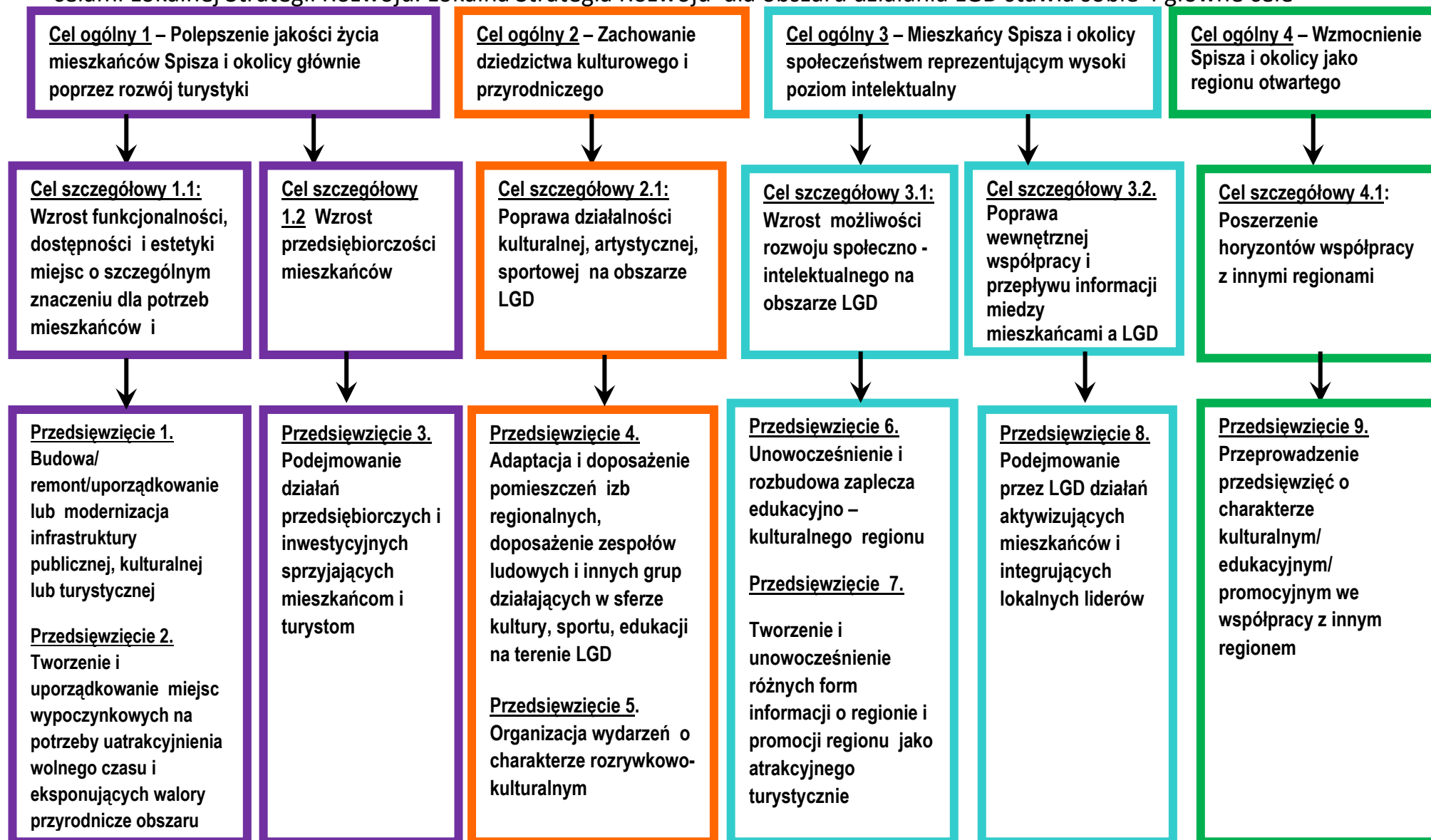
Zacznijmy od warunków formalnych jakie muszą być spełnione przez beneficjentów:

Działania PROW	Beneficjenci	Warunki
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Osoba fizyczna ubezpieczona na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik.	Do 50 % kosztów kwalifikowanych nie więcej niż 100 tys. zł. Na jednego beneficjenta w całym okresie realizacji programu
Odnowa i rozwój wsi	Osoba prawna: gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest JST, kościół lub inny związek wyznaniowy, organizacja pozarządowa mająca status organizacji pożytku publicznego	Do 500 tys. na miejscowość w całym okresie realizacji programu; Do 75 % kosztów kwalifikowanych; Minimalna refundacja – 25 tys. zł Jeden beneficjent w naborze może złożyć kilka wniosków.
Tworzenie i rozwój mikro-przedsiębiorstw	Mikro przedsiębiorcy (zatrudniający poniżej 10 osób i mający obrót nieprzekraczający równowartości w z zł 2 mln euro) oraz osoby fizyczne planujące otworzyć działalność	Do 50 % kosztów kwalifikowanych w zależności od utworzonych miejsc pracy, warunek utrzymania miejsc pracy przez min 2 lata. <ul style="list-style-type: none"> • 100 tys., jeżeli biznesplan przewiduje utworzenie 1 miejsca pracy • 200 tys. przy utworzeniu 2 – 3 miejsc pracy • 300 tys. przy utworzeniu powyżej 3 miejsc pracy Minimalna wartość projektu – 20 tys. zł
Małe projekty	Osoby fizyczne zamieszkujące lub prowadzące działalność na obszarze objętym LSR oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne, którym ustawy przyznają tę osobowość.	Do 25 tys. dofinansowania na projekt i nie więcej jak 100 tys. na beneficjenta w całym okresie realizacji programu. Wartość pojedynczego projektu 4,5 tys zł – 100 tys. zł Refinansowanie z UE - do 70 % kosztów kwalifikowanych Możliwość zakwalifikowania 30% kosztów w postaci pracy własnej i usług świadczonych nieodpłatnie wyliczony na podstawie wynagrodzenia w gosp. Narodowej za rok poprzedzający rok składania wniosków. Jeden beneficjent w naborze może złożyć kilka wniosków.

Sama LGD realizować będzie tylko projekty w ramach wydzielonej puli środków na działania Funkcjonowanie LGD nabywanie umiejętności i aktywizacja oraz Wdrażanie Projektów Współpracy. **LGD nie będzie składać projektów do w/w działań a jedynie je oceniać pod względem zgodności a LSR i lokalnymi kryteriami wyboru.**

Lokalna Strategia Rozwoju obszaru Spisza i Okolicy i jej kluczowe założenia

Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru objętego działaniem LGD Stowarzyszenie Rozwoju Spisza i Okolicy wyraźnie określa na podstawie jakich wytycznych będzie oceniać wnioski. Podstawowym kryterium ocenianym przez LGD jest zgodność celów operacji z celami Lokalnej Strategii Rozwoju. Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru działania LGD stawia sobie 4 główne cele

Przedsięwzięcie 1. Budowa/ remont/ uporządkowanie lub modernizacja infrastruktury publicznej, kulturalnej lub turystycznej**Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji:** Celu ogólnego 1 – Polepszenie jakości życia mieszkańców Spisza i okolicy głównie poprzez rozwój turystyki

Cel szczegółowy 1.1: Wzrost funkcjonalności, dostępności i estetyki miejsc o szczególnym znaczeniu dla potrzeb mieszkańców i turystów

Grupy docelowe beneficjentów:

- Jednostki samorządu terytorialnego i jednostki im podległe;
- Organizacje pozarządowe o statusie organizacji pożytku publicznego zajmujące się turystyką, kulturą, sportem;
- Parafie i związki wyznaniowe oraz inne osoby działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa polskiego do kościoła katolickiego

Lista rekomendowanych/ preferowanych operacji:**Działanie „Odnowa i rozwój wsi” :**

- Budowa placów parkingowych, chodników, oświetlenia ulicznego
- Budowa, przebudowa, remont, oznakowanie infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych np. scen plenerowych/ amfiteatrów
- Uporządkowania terenów zielonych wokół budynków użyteczności publicznej
- Remontu/renowacji obiektów zabytkowych, zagospodarowanie terenów zabytkowych skansenów;
- Renowacji, zabezpieczenia i oznakowania przydrożnych kapliczek, pomników;

Przedsięwzięcie 2. Tworzenie miejsc wypoczynkowych na potrzeby uatrakcyjnienia wolnego czasu i eksponujących walory przyrodnicze obszaru**Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji:** Celu ogólnego 1 – Polepszenie jakości życia mieszkańców Spisza i okolicy głównie poprzez rozwój turystyki, Cel

szczegółowy 1.1: Wzrost funkcjonalności, dostępności i estetyki miejsc o szczególnym znaczeniu dla potrzeb mieszkańców i turystów

Grupy docelowe beneficjentów:

- Mieszkańcy obszaru LGD,
- Organizacje pozarządowe działające w zakresie turystyki, sportu i rekreacji
- Gospodarstwa agroturystyczne poszerzające własną ofertę;
- URBARY i wspólnoty leśne

Lista rekomendowanych/ preferowanych operacji:**Działanie „Małe Projekty”**

- Budowa, rozbudowa, remont obiektów małej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych i rekreacyjnych, budowa ścieżek spacerowych/dydaktycznych
- Rozbudowa, wyposażenie obszaru LGD w tzw. obiekty małej infrastruktury
- Rozwój sieci małych obiektów rekreacyjnych (boiska sportowe, place zabaw)
- Budowa/odbudowa punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych
- Obsadzenie tradycyjną roślinnością obszarów chronionych Natura 2000 i odtworzenie tradycyjnej dla obszaru szaty roślinnej
- Zabezpieczenie i oznakowanie cennego lokalnego dziedzictwa krajobrazowego i przyrodniczego;

- Jednostki samorządu terytorialnego,

Działanie „Odnowa i rozwój wsi”

- Zabezpieczenie i oznakowanie cennych przyrodniczo obiektów,
- Budowa punktów widokowych
- Uporządkowania terenów zielonych.

Przedsięwzięcie 3. Podejmowanie działań przedsiębiorczych i inwestycyjnych sprzyjających mieszkańcom i turystom**Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji:** Celu ogólnego 1 – Polepszenie jakości życia mieszkańców Spisza i okolicy głównie poprzez rozwój turystyki,

Cel szczegółowy 1.2: Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców

Grupy docelowe beneficjentów:

- Rolnicy;
- Przedsiębiorstwa działające w obszarze turystyki i zainteresowane inwestycjami w tej branży;

Lista rekomendowanych/ preferowanych operacji:**Działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” , „Różnicowanie w kier. działalności nierolniczej”**

- Działania w zakresie usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem
- Rozbudowy bazy noclegowej i gastronomicznej
- Zakładanie/rozbudowa gospodarstw agroturystycznych
- Działania w zakresie różnorodnych usług dla ludności

- Mieszkańcy obszaru LGD zainteresowani podjęciem działalności usługowej w szczególności turystycznej
- Mikroprzedsiębiorcy obszaru LGD.

- Działania w zakresie rzemiosła i rękodzielnictwa;
- Produkcji ekologicznej żywności;
- Sprzedaży produktów charakterystycznych dla regionu;
- Przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych;
- Produkcji przetworów i potraw opartych na bazie produktów regionalnych.
- Produkcji przetworów i potraw opartych na bazie produktów regionalnych.

Przedsięwzięcie 4. Adaptacja i doposażenie pomieszczeń izb regionalnych, doposażenie zespołów ludowych i innych grup działających w sferze kultury, sportu, edukacji na terenie LGD, Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji: Cel ogólny 2 – Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, Cel szczegółowy 2.1. Poprawa działalności kulturalnej, artystycznej, sportowej na obszarze LGD

Grupy docelowe beneficjentów:

- Mieszkańcy obszaru LGD zaangażowani w działalność kulturalną
- Zespoły regionalne, grupy artystyczne
- Organizacje pozarządowe działające w sferze kultury, tradycji, zachowania tożsamości
- Jednostki samorządu terytorialnego
- Instytucje kultury

Lista rekomendowanych/ preferowanych operacji:

Działanie „Małe Projekty”:

- zakup strojów ludowych dla zespołów folklorystycznych
- zakup eksponatów i innego wyposażenia dla zespołów artystycznych, zespołów folklorystycznych oraz innych grup i zespołów kultywujących miejscowe tradycje i zwyczaje.
- tworzenie izb regionalnych i izb pamięci, zakup eksponatów do izb regionalnych i izb pamięci.

- Jednostki samorządu terytorialnego i podległe im instytucje kultury

Działanie „Odnowa i rozwój wsi”

- adaptacja pomieszczeń na potrzeby izby regionalnej
- zakup eksponatów na potrzeby izb regionalnych, izb pamięci
- tworzenie i modernizacja muzeów regionalnych
- remont i modernizacja budynków pełniących funkcje wiejskich ośrodków kulturalnych

Przedsięwzięcie 5. Organizacja wydarzeń o charakterze rozrywkowo-kulturalnym

Cel ogólny 2 – Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, Cel szczegółowy 2.1. Poprawa działalności kulturalnej, artystycznej, sportowej na obsz. LGD

Grupy docelowe beneficjentów:

- Mieszkańcy obszaru LGD zaangażowani w działalność kulturalną
- Zespoły regionalne, grupy artystyczne itp. działające na obszarze LGD
- Organizacje pozarządowe działające w sferze kultury, tradycji, zachowania tożsamości
- Jednostki samorządu terytorialnego i instytucje kultury

Lista rekomendowanych/ preferowanych operacji:

Działanie „Małe Projekty”:

- Organizacji imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych na obszarze objętym działalnością LGD;
- Organizacja wydarzeń promujących region jako obszar turystyczny; promujących lokalną twórczość kulturalną, lokalne tradycje, zabytki, gwarę itp.;
- Przedsięwzięć promujących lokalne produkty.

Przedsięwzięcie 6. Unowocześnienie i usprawnienie zaplecza edukacyjno-kulturalnego regionu Cel ogólny 3 – Mieszkańcy Spisza i okolicy społeczeństwem reprezentującym wysoki poziom intelektualny, Cel szczegółowy 3.1: Wzrost możliwości do rozwoju społeczno-intelektualnego na obszarze LGD

Grupy docelowe beneficjentów:

- Jednostki samorządu terytorialnego,

Lista rekomendowanych/ preferowanych operacji:

Działanie „Odnowa i rozwój wsi”:

- Remont i wyposażenia świetlic wiejskich

<ul style="list-style-type: none"> • Parafie i związki wyznaniowe 	<ul style="list-style-type: none"> • Remontu, wyposażenia, adaptacji budynków na potrzeby domów kultury, bibliotek i innych placówek edukacyjno-kulturowych i izb regionalnych
<ul style="list-style-type: none"> • Jednostki samorządu terytorialnego, • Podmioty pełniące funkcje edukacyjne i kulturowe, • Organizacje pozarządowe, • Mieszkańcy obszaru LGD działający w sferze edukacji 	<p>Działanie „Małe Projekty”:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizacji kursów i szkoleń z różnych dziedzin dla ludności zamieszkującej obszar LGD; • Remontów/Budowy i wyposażenia świetlic, domów kultury itp. • Utworzenia centrów internetowych przy bibliotekach itp. • Udostępnienia sprzętu komputerowego.
<p>Przedsięwzięcie 7. Tworzenie i unowocześnienie różnych form informacji o regionie i promocji regionu jako atrakcyjnego turystycznie Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji: Cel ogólny 3 – Mieszkańcy Spisza i okolicy społeczeństwem reprezentującym wysoki poziom intelektualny, Cel szczegółowy 3.1: Wzrost możliwości do rozwoju społeczno-intelektualnego na obszarze LGD</p>	
<p>Grupy docelowe beneficjentów:</p>	<p>Lista rekomendowanych/ preferowanych operacji:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Instytucje kultury i edukacji • Jednostki samorządu terytorialnego, • Organizacje pozarządowe, • Zespoły ludowe, • Mieszkańcy obszaru LGD • Kościoły i związki wyznaniowe 	<p>Działanie „Małe Projekty”</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Przedsięwzięcia promujących region jako obszar turystyczny, promujących produkty regionalne; ❖ Informowania o walorach turystyczno-kulturowych obszaru LGD; • Tworzenie punktów informacyjnych/ punktów informacji turystycznej • Tworzenie publikacji, folderów, broszur, map , przewodników i innych materiałów informacyjnych i promujących obszar Spisza i okolicy • Tworzenie stron internetowych dotyczących regionu
<ul style="list-style-type: none"> • Lokalna Grupa Działania 	<p>Działania: „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja”</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Przedsięwzięcia promujące region jako obszar turystyczny, promujące produkty regionalne; ❖ Informowania o walorach turystyczno-kulturowych obszaru LGD; • Tworzenie publikacji, folderów, broszur, map , przewodników i innych materiałów informacyjnych i promujących obszar Spisza i okolicy • Promocja obszaru i produktów z obszaru LGD na targach turystycznych ❖ Udziału w wydarzeniach o charakterze promocyjnym; ❖ Animowania społeczności lokalnych w zakresie turystyki, kultury, promocji walorów obszaru
<p>Przedsięwzięcie 8. Podejmowanie przez LGD działań aktywizujących mieszkańców i integrujących lokalnych liderów Przedsięwzięcie przyczyni się do realizacji: Cel ogólny 3 – Mieszkańcy Spisza i okolicy społeczeństwem reprezentującym wysoki poziom intelektualny, Cel szczegółowy 3.2. Poprawa wewnętrznej współpracy i przepływu informacji między mieszkańcami a LGD</p>	
<p>Grupy docelowe beneficjentów:</p>	<p>Lista rekomendowanych/ preferowanych operacji:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Lokalna Grupa Działania 	<p>Działanie „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja”</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Animowania społeczności lokalnych, pobudzania aktywności członków LGD ❖ Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji pracowników LGD i członków organów LGD jako osób aktywizujących mieszkańców obszaru • Organizacji kursów i szkoleń dla ludności zamieszkującej obszar LGD, dla liderów lokalnych, potencjalnych beneficjentów działań PROW • Tworzenie, opracowanie, druk materiałów informacyjnych dotyczących działalności LGD, celach LSR, zasad ubiegania się o środki unijne za pośrednictwem LGD

Procedura wyboru operacji przez LGD oraz zastosowane kryteria lokalne

Lokalna Grupa Działania jako przedstawiciele społeczności lokalnej Gmin: Łapsze Niżne, Nowy Targ, Bukowina Tatrzańska, ustaliło priorytety działania Stowarzyszenia Rozwoju Spisza i Okolicy. Członkowie LGD zatwierdzając Lokalną Strategię Rozwoju ustalili także procedurę wyboru operacji (zgodną z rozporządzeniami ministerialnymi) oraz kryteria na podstawie których oceniane będą wszystkie wnioski składane przez beneficjentów w biurze LGD.

LGD będzie szeroko informować opinię publiczną o rozpoczęciu konkursu i zachęcać beneficjentów do składania wniosków o dofinansowanie projektów. Informacje na temat konkursu będą zamieszczane w Internecie, jak również na tablicach informacyjnych w poszczególnych miejscowościach, w Urzędach Gmin i w siedzibie LGD. Ponadto informacje będą rozpowszechniane w trakcie spotkań takich jak: zebrania wiejskie, zebrania szkolne, rady itp., w których będą uczestniczyć przedstawiciele LGD. Wszelkie dokumenty związane z ogłoszeniem konkursu będą redagowane w sposób jasny i jednoznaczny.

Ogłoszenie będzie określać w szczególności:

- rodzaj operacji podlegających dofinansowaniu,
- rodzaj podmiotów, które mogą ubiegać się o dofinansowanie,
- kwotę środków przezn. na dofinansowanie,
- poziom dofinansowania projektów
- minimalną i maksymalną kwotę dofinansowania projektów,
- kryteria wyboru projektów,
- termin składania wniosków,
- termin rozstrzygnięcia konkursu,
- wzór wniosku o dofinansowanie projektu,
- miejsce i sposób składania wniosków,
- wzory dodatkowych dokumentów, oświadczeń, listów intencyjnych pomocnych przy pisaniu wniosku z uwzględnieniem kryteriów wyboru,
- Informację o tym gdzie można znaleźć niezbędną dokumentację konkursową oraz legislacyjną jak również wzór umowy o dofinansowanie projektu.

Miejsce składania wniosku

Wniosek o dofinansowanie operacji wraz z wymaganymi załącznikami należy składać w terminie wyznaczonym w ogłoszeniu, bezpośrednio (najlepiej osobiście) w biurze LGD.

Poza wnioskiem o przyznanie pomocy beneficjenci będą zobligowani do złożenia oświadczenia o zgodzie na przetwarzanie danych osobowych do celów naboru oraz dodatkowe załączniki związane ze spełnieniem lokalnych kryteriów wyboru. Załączniki o których mowa wraz z wnioskiem są do pobrania w biurze Stowarzyszenia oraz będą zawsze dostępne na stronie internetowej Stowarzyszenia (www.spisz.org) oraz Urzędu Marszałkowskiego (www.fundusze.malopolska.pl) najpóźniej 14 dni przed rozpoczęciem naboru wniosków. Informacje dotyczące procedury wyboru operacji wraz z kartami oceny wniosków dla członków Rady LGD zawarte są w rozdziale IX Lokalnej Strategii Rozwoju.

UWAGA!!! Zgodnie z Regulaminem Pracy Rady z dnia 21.03.2010, aby wniosek mógł zostać wybrany do finansowania w ramach LSR musi uzyskać na etapie oceny wg lokalnych kryteriów wyboru minimum 50% maksymalnej liczby punktów.

Wnioski o dofinansowanie operacji z zakresu Małych Projektów (po lewej str.) oraz z Odnowy Wsi (po prawej str.) będą oceniane przez Radę LGD Stowarzyszenie Rozwoju Spisza i Okolicy na podstawie kryteriów:

KRYTERIUM MERYTORYCZNE	LICZBA PUNKTÓW
Racjonalność wydatków i możliwość realizacji celów działania	
Wydatki są racjonalnie zaplanowane a ilość działań koniecznych do osiągnięcia celów jest zadawalająca	20
Ilość działań koniecznych do osiągnięcia celów jest wystarczająca ale racjonalność zaplanowanych wydatków jest wątpliwa	15
Wydatki są nieracjonalnie zaplanowane a ilość działań koniecznych do osiągnięcia celów nie jest wystarczająca	0
Miejsce realizacji operacji	
Realizacja w miejscowości liczącej poniżej 600 mieszkańców	20
Realizacja w miejscowości liczącej od 600 do 2000 mieszkańców	14
Realizacja w miejscowości liczącej powyżej 2000 mieszkańców	7
Doświadczenie wnioskodawcy/ jego przedstawiciela w realizacji podobnych projektów	
Duże - realizował 3 projekty	20
Średnie - realizował 2 projekty	14
Małe - realizował 1 projekt	7
Żadne - nie zrealizował żadnego projektu	0
Wykorzystanie lokalnych zasobów, dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego	
Operacja w całości opiera się na wykorzystaniu lokalnych zasobów	20
Operacja bezpośrednio dotyczy wykorzystania zasobów	14
Operacja pośrednio dotyczy wykorzystania zasobów	7
Udział podmiotów w realizacji operacji	
Operacja będzie realizowana przez wnioskodawcę z udziałem 2 podmiotów i więcej	20
Operacja będzie realizowana przez wnioskodawcę z udziałem 1 podmiotu	15
Operacja będzie realizowana przez wnioskodawcę bez udziału innych podmiotów	0
Członkostwo wnioskodawcy lub jego przedstawiciela w LGD	
Wnioskodawca jest członkiem LGD od założenia	25
Wnioskodawca jest członkiem LGD więcej niż 2 lata	20
Wnioskodawca jest członkiem LGD więcej niż rok	5
Wnioskodawca nie jest członkiem LGD	0
Udział wnioskodawcy lub jego przedstawiciela przy opracowaniu LSR	
Wnioskodawca lub jego przedstawiciel brał czynny udział w opracowaniu LSR:	
Był obecny na wszystkich spotkaniach	25
Był obecny na więcej niż 5 spotkaniach	20
Był obecny na mniej niż 5 spotkań	5
Nie brał udziału w spotkaniach	0

KRYTERIUM MERYTORYCZNE	PUNKTÓW
Racjonalność wydatków i możliwość realizacji celów działania	
Wydatki są racjonalnie zaplanowane a ilość działań koniecznych do osiągnięcia celów jest zadawalająca	15
Ilość działań koniecznych do osiągnięcia celów jest wystarczająca ale racjonalność zaplanowanych wydatków jest wątpliwa	10
Wydatki są nieracjonalnie zaplanowane a ilość działań koniecznych do osiągnięcia celów nie jest wystarczająca	0
Miejsce realizacji operacji	
Realizacja w miejscowości liczącej poniżej 600 mieszkańców	15
Realizacja w miejscowości liczącej od 600 do 2000 mieszkańców	10
Realizacja w miejscowości liczącej powyżej 2000 mieszkańców	5
Doświadczenie wnioskodawcy/ jego przedstawiciela w realizacji podobnych projektów	
Duże - realizował 3 projekty	15
Średnie - realizował 2 projekty	10
Małe - realizował 1 projekt	6
Żadne - nie zrealizował żadnego projektu	0
Wykorzystanie lokalnych zasobów, dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczych	
Operacja w całości opiera się na wykorzystaniu lokalnych zasobów	15
Operacja w znacznej części dotyczy bezpośrednio wykorzystania zasobów	10
Operacja pośrednio dotyczy wykorzystania zasobów	5
Zasięg korzyści z realizacją operacji	
Korzyści lub oddziaływanie operacji dotyczą 3 gmin	15
Korzyści lub oddziaływanie operacji dotyczą 2 gmin	10
Korzyści lub oddziaływanie operacji dotyczą 1 gminy	5
Udział podmiotów w realizacji operacji	
Operacja będzie realizowana przez wnioskodawcę z udziałem 2 podm. i więcej	20
Operacja będzie realizowana przez wnioskodawcę z udziałem 1 podmiotu	15
Operacja będzie realizowana przez wnioskodawcę bez udziału innych podm.	0
Członkostwo wnioskodawcy lub jego przedstawiciela w LGD	
Wnioskodawca jest członkiem LGD od założenia	25
Wnioskodawca jest członkiem LGD więcej niż 2 lata	20
Wnioskodawca jest członkiem LGD więcej niż rok	10
Wnioskodawca nie jest członkiem LGD	0
Udział wnioskodawcy lub jego przedstawiciela przy opracowaniu LSR	
Wnioskodawca lub jego przedstawiciel brał czynny udział w opracowaniu LSR:	
Był obecny na wszystkich spotkaniach	25
Był obecny na więcej niż 5 spotkaniach	15
Był obecny na mniej niż 5 spotkań	5
Nie brał udziału w spotkaniach	0

**Wnioski o dofinansowanie operacji z zakresu Różnicowanie... (po lewej str.) oraz Tworzenie i Rozwój Mikroprzedsiębiorstw (po prawej str.)
będą oceniane przez Radę LGD Stowarzyszenie Rozwoju Spisza i Okolicy na podstawie kryteriów:**

KRYTERIUM MERYTORYCZNE	LICZBA PUNKTÓW
Racjonalność wydatków i możliwość osiągnięcia celów działania	
Wydatki są racjonalnie zaplanowane a ilość działań koniecznych do osiągnięcia celów jest zadawalająca	18
Ilość działań koniecznych do osiągnięcia celów jest wystarczająca ale racjonalność zaplanowanych wydatków jest wątpliwa	12
Wydatki są nieracjonalnie zaplanowane a ilość działań koniecznych do osiągnięcia celów nie jest wystarczająca	0
Wzrost zatrudnienia	
Poprzez realizację projektu zostaną utworzone 3 lub więcej miejsc pracy	18
Poprzez realizację projektu zostaną utworzone 2 miejsca pracy	12
Poprzez realizację projektu zostaną utworzone 1 miejsce pracy	6
Doświadczenie wnioskodawcy/ jego przedstawiciela w realizacji podobnych projektów	
Duże - realizował 3 projekty	8
Średnie - realizował 2 projekty	6
Małe - realizował 1 projekt	4
Żadne – nie zrealizował żadnego projektu	0
Innowacyjność operacji w skali regionu	
Duża – jest innowacyjna w skali powiatu	15
Średnia – jest innowacyjna w skali gminy/ więcej niż jednej miejscowości	10
Mała – jest innowacyjna w skali wnioskodawcy – jednej miejscowości	5
Żadna – nie jest innowacyjna	0
Powierzchnia gospodarstwa, które posiada lub w którym pracuje wnioskodawca	
Nie przekracza średniej powierzchni gosp. rolnego w województwie – 2,1ha	18
Wynosi w przybliżeniu tyle samo co średnia powierzchni gospodarstwa rolnego w województwie	12
Przekracza średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w województwie	6
Członkostwo wnioskodawcy lub jego przedstawiciela w LGD	
Wnioskodawca jest członkiem LGD od założenia	10
Wnioskodawca jest członkiem LGD więcej niż 2 lata	7
Wnioskodawca jest członkiem LGD więcej niż rok	4
Wnioskodawca nie jest członkiem LGD	0

KRYTERIUM MERYTORYCZNE	LICZBA PUNKTÓW
Racjonalność wydatków i możliwość osiągnięcia celów działania	
Wydatki są racjonalnie zaplanowane a ilość działań koniecznych do osiągnięcia celów jest zadawalająca	18
Ilość działań koniecznych do osiągnięcia celów jest wystarczająca ale racjonalność zaplanowanych wydatków jest wątpliwa	12
Wydatki są nieracjonalnie zaplanowane a ilość działań koniecznych do osiągnięcia celów nie jest wystarczająca	0
Wykorzystanie lokalnych zasobów, dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego	
Operacja w całości opiera się na wykorzystaniu lokalnych zasobów	18
Operacja w znacznej części dotyczy bezpośrednio wykorzystania zasobów	12
Operacja pośrednio dotyczy wykorzystania zasobów lokalnych	6
Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	
Uzasadnienie jest wyczerpujące	10
Uzasadnienie jest niewystarczające	0
Wzrost zatrudnienia	
Poprzez realizację projektu zostaną utworzone 3 lub więcej miejsc pracy	18
Poprzez realizację projektu zostaną utworzone 2 miejsca pracy	12
Poprzez realizację projektu zostaną utworzone 1 miejsce pracy	6
Doświadczenie wnioskodawcy/ jego przedstawiciela w realizacji podobnych projektów	
Duże - realizował 3 projekty	8
Średnie - realizował 2 projekty	6
Małe - realizował 1 projekt	4
Żadne – nie zrealizował żadnego projektu	0
Innowacyjność operacji w skali regionu	
Duża – jest innowacyjna w skali powiatu	15
Średnia – jest innowacyjna w skali gminy/ więcej niż jednej miejscowości	10
Mała – jest innowacyjna w skali wnioskodawcy – jednej miejscowości	5
Żadna – nie jest innowacyjna	0
Członkostwo wnioskodawcy lub jego przedstawiciela w LGD	
Wnioskodawca jest członkiem LGD od założenia	10
Wnioskodawca jest członkiem LGD więcej niż 2 lata	7
Wnioskodawca jest członkiem LGD więcej niż rok	4
Wnioskodawca nie jest członkiem LGD	0

UWAGA!!! Aby wniosek mógł zostać wybrany do finansowania w ramach LSR musi uzyskać minimum 50% maksymalnej liczby punktów

Harmonogram planowanego podawania do publicznej wiadomości informacji o naborze wniosków w ramach działania 4.1 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” za pośrednictwem LGD Stowarzyszenie Rozwoju Spisza i Okolicy (może on ulegać zmianom w okresie realizacji programu)

Lp.	Wyszczególnienie	2009				2010				2011				2012				2013				2014						
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV			
1	Operacje spełniające warunki przyznania pomocy dla działania:	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej										X			X			X										
2		Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw											X			X			X									
3		Odnowa i rozwój wsi				X		X	X		X		X															
4		małe projekty				X		X					X			X												

Zakresy działań i koszty kwalifikowane dla operacji w ramach LSR

Działania: „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” i „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”

Pomoc przyznaje się na operację obejmującą inwestycje związane z podjęciem lub prowadzeniem działalności nierolniczej w zakresie określonym w wykazach, będących załącznikami do stosownych rozporządzeń.

W przypadku „Różnicowania” dodatkowo w zakresie wynajmowania pokoi w budynku mieszkalnym oraz sprzedaży posiłków domowych lub świadczenia innych usług związanych z pobytem turystów w gospodarstwie rolnym, a w przypadku „Mikroprzedsiębiorstw” dodatkowo w zakresie wytwarzania produktów energetycznych z biomasy.

Do kosztów kwalifikowanych obu operacji zalicza się koszty:

- 1) budowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją niemieszkalnych obiektów budowlanych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
- 2) nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją istniejących budynków mieszkalnych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
- 3) zagospodarowania terenu;
- 4) zakupu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu;

- 5) zakupu sprzętu komputerowego i oprogramowania służącego wsparciu podejmowanej lub rozwijanej działalności gospodarczej (w „Różnicowaniu” - nierolniczej);
- 6) zakupu środków transportu, z wyłączeniem zakupu samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób wraz z kierowcą, z tym że w przypadku zakupu pojazdów samochodowych, naczep lub przyczep:
 - a) w wysokości nieprzekraczającej trzykrotności pozostałych inwestycyjnych kosztów kwalifikowalnych operacji – w przypadku działalności nierolniczej w zakresie świadczenia wyłącznie usług transportowych,
 - b) w wysokości nieprzekraczającej równowartości pozostałych inwestycyjnych kosztów kwalifikowalnych operacji – w przypadku działalności nierolniczej w zakresie innym niż usługi transportowe;
- 7) rat zapłaconych tytułem wykonania umowy leasingu, nieprzekraczające ceny netto nabycia rzeczy, o których mowa w pkt 4-6, jeżeli przeniesienie własności tych rzeczy na beneficjenta nastąpi w okresie realizacji operacji, lecz nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną.

Działanie: „Odnowa i rozwój wsi”

Pomoc przyznawana jest w formie refundacji części, związanych z realizacją operacji, kosztów:

- 1) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów publicznych pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne, w tym świetlic i domów kultury, z wyłączeniem szkół, przedszkoli i żłobków;
- 2) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów małej architektury;
- 3) budowy, przebudowy lub remontu obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji, przeznaczonych do użytku publicznego,
- 4) zakupu towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych oraz tradycyjnych zawodów;
- 5) związane z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, w szczególności przez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego;
- 6) urządzania i porządkowania terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- 7) budowy, przebudowy lub remontu infrastruktury turystycznej;
- 8) zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji lub w celu poprawy estetyki miejscowości;
- 9) rewitalizacji budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, używanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci;

- 10) zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne;
- 11) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn;
- 12) odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków;
- 13) wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych obiektów budowlanych w celu uporządkowania terenu w miejscowości, jeżeli niemożliwe jest ich odnowienie i dalsze użytkowanie – w zakresie koniecznym do realizacji operacji wymienionych w pkt 1-12;
- 14) zakupu materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich;
- 15) zakupu sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji;
- 16) ogólnych, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji.

Działanie: „Małe projekty”

Zakres realizacji małych projektów:

1) podnoszenie jakości życia społeczności lokalnej na obszarze objętym LSR przez:

- a)** udostępnianie urządzeń i sprzętu, z wyłączeniem środków transportu napędzanych mechanicznie,
- b)** organizację szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR innych niż realizowane w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, oraz z wyłączeniem szkoleń połączonych z promocją towarów lub usług określonego przedsiębiorcy,
- c)** organizację imprez kulturalnych, promocyjnych, rekreacyjnych lub sportowych związanych z promocją lokalnych walorów,
- d)** zagospodarowanie przestrzeni publicznej, z wyłączeniem pasów drogowych dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich;

2) rozwijanie aktywności społeczności lokalnej przez:

- a)** promocję i organizację lokalnej twórczości kulturalnej lub aktywnego trybu życia, z wyłączeniem remontu i budowy budynków mieszkalnych,
- b)** promocję lokalnej przedsiębiorczości,

c) remont połączony z modernizacją lub wyposażenie istniejących świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcję oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do tych obiektów;

3) rozwijanie turystyki lub rekreacji na obszarze objętym LSR przez:

a) utworzenie lub zmodernizowanie punktów informacji turystycznej, bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych związanych tematycznie z ofertą turystyczną obszaru objętego LSR, przygotowanie i wydanie folderów oraz innych publikacji informacyjnych i promocyjnych dotyczących obszaru objętego LSR,

b) budowę, odbudowę, przebudowę, remont połączony z modernizacją, zagospodarowanie lub oznakowanie obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz wyposażanie obiektów pełniących funkcje turystyczne i rekreacyjne, z wyłączeniem hoteli, moteli, pensjonatów oraz bazy gastronomicznej;

4) promowanie, zachowanie, odtworzenie, zabezpieczenie lub oznakowanie cennego, lokalnego dziedzictwa krajobrazowego i przyrodniczego, w szczególności obszarów objętych poszczególnymi formami ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000;

5) zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego przez:

a) odbudowę, renowację, restaurację albo remont lub oznakowanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub ewidencji,

b) remont lub wyposażenie istniejących muzeów lub innych obiektów pełniących ich funkcje,

c) kultywowanie: miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów, języka regionalnego i gwary, tradycyjnych zawodów i rzemiosła,

d) prowadzenie badań nad obszarem wdrażania LSR innych niż realizowane w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 23 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich;

6) inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług, których podstawę stanowią lokalne zasoby, tradycyjne sektory gospodarki lub lokalne dziedzictwo, w tym kulturowe, historyczne lub przyrodnicze, zwanych dalej „produktami lub usługami lokalnymi”, albo podnoszenie jakości takich produktów lub usług przez:

a) udział w targach i konkursach produktów lub usług lokalnych,

b) promocję produktów lub usług lokalnych,

c) uzyskanie certyfikatów i uczestnictwo w systemach jakości innych niż realizowane w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,

d) budowę, adaptację lub wyposażenie niemieszkalnych obiektów budowlanych wykorzystywanych do prowadzenia sprzedaży produktów lub usług lokalnych,

- e) budowę, adaptację lub wyposażenie niemieszkalnych obiektów budowlanych wykorzystywanych do tradycyjnego wyrobu produktów lokalnych,
- f) badanie rynku produktów lub usług lokalnych — z wyłączeniem działalności rolniczej;
- 7) wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności kulturalnej lub gospodarczej, w tym polegającej na wynajmie pokoi w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem działalności rolniczej.

Koszty ogólne

Do kosztów ogólnych zalicza się koszty w wysokości nieprzekraczającej 10% pozostałych kosztów kwalifikowalnych, obejmujące k.:

- 1) przygotowania dokumentacji technicznej operacji, w tym (w szczególności):
 - a. kosztorysów,
 - b. projektów architektonicznych lub budowlanych,
 - c. ocen lub raportów oddziaływania na środowisko (nie ma w „Małych projektach”)
 - d. dokumentacji geologicznej lub hydrologicznej,
 - e. wypisów i wyrysów z katastru nieruchomości;
 - f. usług geodezyjno-kartograficznych (nie ma w „Małych projektach”)
 - g. projektów technologicznych (tylko w „Różnicowaniu...” i „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”)
 - h. usług rzeczoznawcy majątkowego (tylko w „Odnowie i rozwoju wsi”)
- 2) opłat za patenty lub licencje;
- 3) sprawowania nadzoru inwestorskiego lub autorskiego i związane z kierowaniem robotami budowlanymi (w „Małych projektach” – nadzoru urbanistycznego, architektonicznego, budowlanego lub konserwatorskiego oraz usług zarządzania operacją).
- 4) przygotowania innych dokumentów niezbędnych do realizacji operacji (tylko w „Odnowie”).

W „Różnicowaniu” i „Mikroprzedsiębiorstwach” podano dodatkowo, że do kosztów zalicza się:

- 1) koszty transportu do miejsca realizacji operacji:
 - a. materiałów służących realizacji operacji,
 - b. maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu objętych operacją;
- 2) koszty montażu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu objętych operacją.

Koszty zalicza się:

- a) „Różnicowanie...”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” i „Odnowa i rozwój wsi” – od dnia złożenia wniosku;
- b) „Małe projekty” – od dnia zawarcia umowy;
- c) Koszty ogólne – od 1 stycznia 2007 r.

OGŁOSZENIE O NABORZE WNIOSKÓW

1/ Termin składania wniosków: Zostanie podany w ogłoszeniu które ukaże się na stronie internetowej www.spisz.org,

2/ Miejsce składania wniosków: Biuro Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie Rozwoju Spisza i Okolicy:

Ul. Jana Pawła II 63, 34-442 Łapsze Niżne, pon., wt., czw., pt. w godzinach od 7:00 – 15:00, środy w godzinach 11:00 – 19:00.

3/ Tryb składania wniosków: wnioski będzie można składać bezpośrednio w miejscu wskazanym w punkcie 2 ogłoszenia oraz w czasie trwania naboru wniosków.

4/ Wniosek o przyznanie pomocy: znajduje się na stronie internetowej Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie Rozwoju S i O

5/ Kryteria wyboru operacji*:

- 1) Racjonalność wydatków i możliwość realizacji celów działania,
- 2) Miejsce realizacji operacji,
- 3) Doświadczenie wnioskodawcy lub jego przedstawiciela w realizacji podobnych projektów,
- 4) Wykorzystanie lokalnych zasobów,
- 5) Udział podmiotów w realizacji operacji,
- 6) Członkostwo wnioskodawcy lub jego przedstawiciela w LGD,
- 7) Udział wnioskodawcy lub jego przedstawiciela w opracowaniu LSR.
- 8) Zasięg korzyści z realizacji operacji (dla Odnowy Wsi)

*** wniosek musi uzyskać minimum 50% maksymalnej liczby punktów z oceny wg lokalnych kryteriów wyboru**

- 6) Szczegółowe informacje** (wzory wniosków, instrukcje, podstawy prawne) dostępne są także na stronach internetowych: www.fundusze.malopolska.pl, www.minrol.gov.pl, www.arimr.gov.pl, oraz w biurze Stowarzyszenia Rozwoju Spisza i Okolicy: ul. Jana Pawła II 63 (budynek Gminnej Biblioteki Publicznej w Łapszach Niżnych, obok kościoła parafialnego) 34-442 Łapsze Niżne, tel./fax: 18 344 11 44, kom. 664 758 092

W celu napisania dobrego Projektu i prawidłowego wypełnienia wniosku o przyznanie pomocy, beneficjenci muszą się zapoznać z:

- **Lokalną Strategią Rozwoju** obszaru Spisza i Okolicy (www.spisz.org)
- **instrukcjami wypełnienia wniosków** i załączników do wniosków
- odpowiednimi **rozporządzeniami Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi**
- **wzorami umów o przyznanie dofinansowania**

Dokumenty programowe dostępne są na stronach internetowych:

- www.fundusze.malopolska.pl
- www.minrol.gov.pl (zakładka "PROW 2007-2013")
- **www.spisz.org**